

Kjerkegor: Ponavljanje 2

Vratimo se za trenutak analizama dela Ponavljanje.

Kao što smo već rekli, pitanje da li je ponavljanje moguće ujedno je pitanje da li je metafizika moguća. Metafizika i ponavljanje su obrnuto proporcionalni jedan spram drugog. Ako je metafizika moguća, ponavljanje nema smisla, ako se držimo ponavljanja metafizika nema šta da nam kaže.

U samom delu *Ponavljanje* ponavljanje se ne događa, ili bar to ne vidi Konstantiin. Ili zapravo ono biva skriveno, jer kako sam Konstantin kaže - on piše tako da ga jeretici ne mogu razumeti, te stoga ostaje mogućnost da se ponavljanje zapravo događa ali da to tekst ne eksplicira, već na neki način prikriva.

Jedno je sigurno, ponavljanja nema u filozofskoj refleksiji na ponavljanje. Kao što smo takođe to ranije naznačili, i samo pitanje - da li je ponavljanje moguće zapravo je pogrešno pitanje. Jer dato pitanje želi da uspostavi ideju ponavljanja u pogledu na uslove mogućnosti ponavljanja. Posmatrano u pogledu na uslove mogućnosti ponavljanja, ponavljanje je nemoguće. Međutim, nemogućnost ponavljanja ne govori ništa o tome da ponavljanja nema, nego da nema mogućnosti da se ono filozofski eksplicira – zato ponavljanje i ne uspeva unutar ponavljanja, bar na način njegove potpune eksplikacije.

Na blizinu ponavljanja u delu *Ponavljanje* nailazimo onda kada bezimeni mladić susreće Jova. Sam Konstantin na to ukazuje sledećim rečima: „Pitanje koje ga zaustavlja /mladića/ nije ništa drugo do ponavljanje. On je u pravu što ne traži objašnjenje od filozofije, bilo grčke bilo moderne...”

Jov je učitelj ponavljanja, ponovnog dobijanja, jer Jov zna da dati i uzeti pripada Bogu . On ponavlja molitvu ponavljanja, uzimanja i davanja, uvek i iznova. (liku